

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 24. SEPTEMBRA 2026

LETO 36, ŠT. 38

Kmečke igre v Sakalovcih

12. septembra je v Sakalovcih znova zaživel stari vaški svet.

/ STRAN 3

Prvi Ernišev večer

Geza Erniša se je naraudo 1952 v Tešanovcaj, ...

/ STRAN 5

Zidine pripovedajo

V našem šetanju od inda v gnešnji čas smo nej samo gnauk od kakšnoga grada pripovedjali.

/ STRAN 9

SLOVENSKI DOM V MONOŠTRU Z NOVO PODOBO OSTAJA STIČIŠČE PORABSKIH SLOVENCEV

Slovenski dom v Monoštru, v katerem že skoraj tri desetletja deluje vrsta ustanov, društev in organizacij porabskih Slovencev, dobiva novo podobo. V sklopu 420.000 evrov vredne obnove prenavljajo restavracijo in sprejemne prostore hotela Lipa...

/ STRAN 2

FOTO: TITÁN BETON KFT.

SLOVENSKI DOM V MONOŠTRU Z NOVO PODOBO OSTAJA STIČIŠČE PORABSKIH SLOVENCEV

Slovenski dom v Monoštru, v katerem že skoraj tri desetletja deluje vrsta ustanov, društev in organizacij porabskih Slovencev, dobiva novo podobo. V sklopu 420.000 evrov vredne obnove prenavljajo restavracijo in sprejemne prostore hotela Lipa, uredili bodo tudi sanitarije, hodnike in del razstavnega prostora ter zamenjali dotrajane napeljave.

VIDA TOŠ

Za Zvezo Slovencev na Madžarskem pa obnova ni pomembna samo zaradi stavbe. Slovenski dom je po besedah njene predsednice Andree Kovacs predvsem prostor, kjer se srečuje in povezuje slovenska skupnost v Porabju. Dela so se začela 1. septembra, zaradi obnove pa je objekt trenutno zaprt za obiskovalce. Izvajalec je monoštrsko podjetje Titan-Beton Kft., ki je v preteklosti sodelovalo pri več projektih slovenske skupnosti, med drugim pri gradnji Hiše rokodelstva v Andovcih, Hiše jabolk in Slovenske vzorčne kmetije na Gornjem Seniku. Pred skoraj 30 leti je sodelovalo tudi pri preoblikovanju nekdanjega vrtca v obstoječi Slovenski kulturni in informativni center oziroma Slovenski dom, ki ga danes prenavlja.

Dom, kjer se srečuje slovenska skupnost

V stavbi sedež Zveze Slovencev na Madžarskem, v njej delujejo uredništvo časopisa Porabje, Radio Monošter in Razvojna agencija Slovenska krajina. Prostore oziroma dejavnosti imata v domu tudi društvo upokojencev in društvo porabske mladine. Prostore uporabljajo kulturne skupine, pevski zbori in druge skupine, v domu potekajo tečaji, sestanki in številne prireditve. Sem prihajajo obiskovalci iz Slovenije in drugi gostje, ki se udeležujejo dogodkov slovenske skupnosti.

«Slovenski dom je danes res stičišče Slovencev tukaj v Porabju,» je poudarila Kovacseva. Po njenem mnenju je bila odločitev pred skoraj 30 leti, da nekdanji vrtec preuredijo v center slovenske skupnosti, zelo dobra. Objekt ponuja dovolj prostora za različne dejavnosti, ob njem so tudi parkirišče, zunanje površine in dovolj prostora, da dom «diha».

Prav zato pri sedanjí obnovi ne gre zgolj za urejanje prostorov, temveč za vlaganje v hišo, ki ima za porabske Slovence širši pomen. »To je naš dom,« je poudarila.

Obnova od tal do napeljav

Obnova bo stala 420.000 evrov. Zveza je za projekt na razpisu skupnega sklada Slovenije in Madžarske pridobila 400.000 evrov, sama bo prispevala 20.000 evrov oziroma pet odstotni delež. Ker je bilo razpoložljivih sredstev

Restavracija Lipa bo v celoti obnovljena.

manj od načrtovanih, so iz projekta izločili predvideno dvigalo.

Prenovili bodo približno 360 kvadratnih metrov notranjih površin, obnovljen bo tudi zunanji del objekta. V restavraciji bodo uredili nove prostore, prenovili vhod ter recepcijo predstavili na drugo stran. Nastal bo tudi prostor za sprejem gostov in manjše sestanke, obnovili bodo sanitarije in uredili sanitarije za invalide. Prenovili bodo hodnike in del razstavnega prostora.

Pomemben del naložbe bodo tudi posegi, ki jih obiskovalci ne vidijo. Zamenjali bodo namreč električne, vodovodne in kanalizacijske napeljave ter cevi. Po besedah Kovacseve so se zaradi starosti objekta v zadnjih letih že pojavljale težave, zato so se odločili za celovitejšo obnovo.

«30 let je 30 let,» je dejala predsednica in opozorila, da je v tem času marsikaj zastaralo in dotrajalo. Leta 2028 bo minilo 30 let od ureditve objekta v Slovenski dom, zato želijo do takrat nadaljevati tudi druge posege.

V načrtu tudi obnova podstrešja

Naslednji večji korak naj bi bila tako obnova podstrešja hotela Lipa. Projekt pripravljajo v okviru programa spodbujanja gospodarske osnove avtohtone slovenske skupnosti v zamejstvu, na razpis pa ga namerava prijaviti družba Porabje, d. o. o., s soglasjem in podporo Zveze Slovencev na Madžarskem.

Zgoraj želijo obnoviti izolacijo, zamenjati okna ter urediti prezračevanje in ogreva-

nje oziroma hlajenje. Sedanja izolacija je po treh desetletjih dotrajana, posamične prezračevalne naprave v hotelskih sobah pa niso dolgoročna rešitev. Tudi ta naložba je povezana z vlogo Slovenskega doma kot širšega središča skupnosti. Stavba namreč ni

namenjena samo dejavnostim slovenskih organizacij, temveč tudi gostinski in hotelski ponudbi.

Restavracija za goste in skupnost

Restavracija Lipa je po besedah Kovacseve dobro obiskana in ima kakovostno ponudbo. Hotel večinoma obiskujejo madžarski gostje, ki v Monoštru ostajajo več noči in od tam raziskujejo okolico.

Obiskujejo tudi slovenske in avstrijske kraje, toplice ter druge znamenitosti čez mejo.

Prav zato želijo s prenovo izboljšati tudi hotelsko in gostinsko ponudbo. Kovacseva meni, da je treba po skoraj 30 letih objekt posodobiti, če želi ostati konkurenčen in privabiti več gostov. Boljša zasedenost hotela in restavracije pa bi lahko pomenila tudi boljše poslovanje družbe Porabje in s tem več možnosti za prihodnje vlaganje v objekt.

Hiša, ki je več kot stavba

Kovacseva pri tem poudarja, da Slovenski dom že danes presega vlogo običajnega kulturnega centra. V njem se prepletajo delo organizacij slovenske skupnosti, kulturno in društveno življenje, medijski program, srečevanja in prireditve, hkrati pa je tudi prostor, kamor prihajajo gostje iz Slovenije in drugi obiskovalci.

V njem se tako srečujejo različne generacije in različni deli porabskega slovenskega življenja. Prav zato je sedanja obnova tudi priložnost, da dom ostane prostor, kjer se bo slovenska skupnost v Porabju srečevala in delovala naprej.

Do leta 2028 si torej želijo obnoviti še zgornji del objekta. Cilj pa ostaja enak kot doslej – da bi Slovenski dom tudi v prihodnje ostal prostor, v katerem imajo porabski Slovenci svoj sedež, izvajajo svoje dejavnosti in predvsem najdejo prostor za skupna srečanja. Ker se (še) zavedajo, da se sreča skriva v – srečanjih.

KMEČKE IGRE V SAKALOVCIH

12. septembra je v Sakalovcih znova zaživel stari vaški svet. Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci je organizirala Kmečke igre, ki so tudi letos postale eden najbolj veselih dogodkov ob začetku jeseni. Tekmovanje je bilo namenjeno druženju in povezovanju ljudi, hkrati pa je obudilo spomine na nekdanja vaška opravila in delovna orodja ter poskrbelo za veliko zabave tekmovalcem in številnim gledalcem.

JÁZMIN ILLÉS

Kmečke igre so pravzaprav zabavne naloge, ki so jih navdihnili stara kmečka opravila. Na njih ekipe pokažejo spretnost, moč in vztrajnost. Letos se je pomerilo pet ekip: Prostovoljno gasilsko društvo Sakalovci, Folklorna skupina ZSM Sakalovci, Mladi iz Sakalovcev, družina Csóka ter skupna ekipa, ki je prišla iz sosednjih vasi Števanovci in Andovci.

Ekipa so morale med drugim nositi bale,

Lepo jesensko ozadje za fotografiranje.

kotaliti hlod, z ročno žago žagati les, s starinskim vrtalnikom vrtati v leseno desko, kotaliti balo in ravnati jekleno palico. Posebnost nalog je bila prav v tem, da so spominjale na dela in orodja iz preteklosti, ki so bila nekoč del vsakdanjega življenja na vasi.

Tekmovalne discipline se vsako leto širi-

jo in v programu je vedno več zanimivih in zabavnih nalog. Kmečka igra tako ni izziv samo za tekmovalce, ampak je tudi odlična zabava za gledalce. Vaščani se dogodka radi udeležijo in glasno spodbujajo ekipe.

Tekmovanje je bilo ves čas zelo izenačeno in med ekipami je bilo težko najti razliko. Na koncu pa je bil vrstni red jasen. Na najvišjo stopničko so stopili mladi iz Sakalovcev. Drugo mesto je osvojilo Prostovoljno gasilsko društvo Sakalovci, tretje mesto pa družina Csóka.

Slamnatí venci so leteli po zraku, cilj pa je bil jasen. Super naloga, ki je poskrbela za obilo smeha in tekmovalnega duha.

Najboljše ekipe so tudi letos prejele zaslužene medalje. Podelitev nagrad se seveda ni mogla končati drugače kot z odpiranjem steklenic penine in podelitvijo medalj.

Medtem ko je naš kuhar Péter Németh pripravljaj okusen fižolov golaž, je društvo mladih iz Sakalovcev za otroke pripravilo različne igre in programe. Najmlajši so tako lahko dan preživeli ob svojih igrah in drugih zabavnih dejavnostih.

Člani Folklorne skupine ZSM Sakalovci pod vodstvom Fanni Császár so pripravili tudi prijetno jesensko fotografsko

Sodelujoče ekipe kmečkih iger

ozadje. Otroci in odrasli so se lahko pred njim fotografirali in tako ohranili spomin na ta posebni dan.

Še posebno smo bili veseli in počaščeni, da so se tekmovanju pridružili tudi udeleženci iz sosednjih vasi, Števanovcev in Andovcev. Njihova udeležba je še dodatno povezala ljudi iz širšega Porabja. Kmečke igre tako niso bile več samo dogodek Sakalovčanov, ampak so postale skupen in vesel dogodek tudi za okoliške vasi.

Člani Slovenske narodnostne samouprave Sakalovci József Illés, Irena Libricz Fasching in László Nemes. Pridružil se jim je tudi kuhar Péter Németh (drugi z leve).

Kmečke igre so posebne predvsem zato, ker povezujejo preteklost in sedanjost. Tako lahko tudi mlajše generacije spoznajo staro opremo in običaje, tako da ne bodo šli v pozabo. Obenem pa skupne igre in čas, ki ga preživimo skupaj, ustvarijo pravo skupnostno doživetje.

KNJIGA O ZGODOVINI ČEBELARSTVA V POKRAJINI OB MURI

TRAJNOSTNO ČEBELARSTVO V PREKMURJU IN MEDŽIMURJU

Avtorja strokovnega besedila v knjigi *Trajnostno čebelarstvo v Prekmurju in Medžimurju* sta etnologinja in zgodovinarica dr. Maria Kepene Bihar ter etnolog in muzejski svetovalec dr. Zoltan Kepe Lendvai. Založnik in izdajatelj je Galerija - Muzej Lendava, zanjo Dubravko Baumgartner, nastala pa je v okviru mednarodnega projekta BEE(A)WARE, v katerem so ob Galeriji - Muzeju sodelovali še partnerji iz Slovenije in Hrvaške.

JOŽE GABOR

Projekt je sofinanciran iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj Interreg Slovenija-Hrvaška, knjiga pa je izšla v okviru zbirke knjig Lyndvamusium, v kateri je pred njo izšlo

goče od blizu ogledati življenje čebel. Za čebelnjak skrbi Čebelarско društvo Lendava. Uredili so tudi sprehajalne poti, ob katerih so posadili medovite rastline. Na-

Čebelnjak v Radmožancih iz leta 1960.

men projekta je ohranjanje, varovanje in povečevanje števila ogroženih skupin divjih opraševalcev in medonosnih čebel v ekosistemu. Opaziti je namreč drastič-

Publikacijo in muzejsko zbirko je predstavil dr. Zoltan Lendvai Kepe (Foto: Galerija - Muzej Lendava)

23 publikacij. V prostorih lendavskega gradu jo je predstavil Kepe Lendvai. Ob tem so v prostorih lendavskega gradu odprli še stalno razstavo, prav tako z naslovom *Trajnostno čebelarstvo v Prekmurju in Medžimurju*. Uresničitev razstave sta ob Galeriji - Muzeju omogočila še republiško ministrstvo za kulturo in lendavska občina. Ob gradu so postavili učni čebelnjak, kjer si je za steklom mo-

no zmanjšanje števila divjih opraševalcev in medonosnih čebel na čezmejnem območju Biosfernega območja Mura-Drava-Donava na Hrvaškem in v Sloveniji, nižinskega dela Prekmurja in Krajinskega parka Goričko. Projektna partnerje iz Slovenije sta bila še Javni zavod Krajinski park Goričko in Nacionalni inštitut za biologijo.

Zoltan Lendvai Kepe je ob predstavitvi

Točilo za med (okolica Lendave) iz sredine 20. stoletja.

povedal, da so v stalni zbirki in knjigi predmeti, ki pričajo o zgodovini čebelarstva v Prekmurju in Medžimurju, zbrali so tudi veliko starih fotografij in druge zgodovinske dokumentacije o čebelarstvu in čebelarjih: »Prihodnosti trajnega čebelarstva si ni mogoče zamisliti brez poglobljenega poznavanja zgodovinskih korenin in arhaičnega znanja. Srednjeveško gozdno čebelarjenje, čebelarjenje v živih drevesih in svet čebelarskih vrtov niso zgolj spomin na preteklost, temveč pozabljena zakladnica receptov o naravi prijaznem gospodarjenju. Ta zgodovinska kontinuiteta dokazuje, da je

Čebelnjak iz okolice Lendave leta 1930 (Foto: Pal Geren-cser)

tudi ekološko ravnovesje Prekmurja in Medžimurja tesno povezano s prisotnostjo čebel.« Raziskovanje etnografskih podobnosti in zgodovinskih virov razkriva, da je trajnost pravzaprav sinteza starih izkušenj in sodobnih ekoloških spoznanj.

PRVI ERNIŠEV VEČER

Geza Erniša se je naraudo 1952 v Tešanovcaj, mrau pa je 2022 v Soboti. Biu je literanski farar, šinjour (senior) evangeličanske cerkve, sledkar prvi evangeličanski pūšpek v Sloveniji. Po kaplanskoj službi v Soboti pa Bodoncaj je opravlo fararsko službo v Gornji Slavečaj, gé je preno vo cerkev tūdi. 10. septembra so na njegvi spomin meli tak zvani prvi »Ernišev večer« v Pūconcaj, v okviru Kūzmičovi dnevo.

AKOŠ ANTON DONČEC

Geza Erniša je biu prvi evangeličanski pūšpek v Sloveniji. Prvin so meli literani li samo tak zvano šinjourijo (seniorat). Leta 2002 so odpravili tau pa je biu postavljen pūšpek na čelo slovenski literanov.

V Pūconcaj so organizirali prvi Ernišev večer.

Kda je Geza Erniša dosegno najvišišo starost v toj službi (šestdeset lejt), so zvolili nauvo ga pūšpeka, šteri se je tūdi zvau Geza: un je biu Ivonovčar Geza Filo, šteri je kak drūgi pūšpek do 2019 vodo literansko cerkev v Sloveniji.

Geza Erniša je biu sin tešanoski pavrov, šteri so meli v rojstnoj vesi oštarijo. Erniša je rejdk priimek v Prekmōrji, je grato pa z krstnoga imena (ali pa njegve inačice) Arnej (Bertalan). Včiu se je na Nemškom, sledkar pa na Slovaškom, gé je spozno svojo ženo Ruženo Pártošovo, štera gnes itak v Prekmōrji žive pa se je lepau navčila prekmōrski gezik. Čegli je evangeličanska cerkev v Sloveniji mala, dapa je bila Erniše služba visika pa važna. V svojom življenji se je srečo nej samo s predsedniki Slovenije, liki s papežom Janezom Pavlom II. pa z angleškov kralicov Elizabetov tūdi!

10. septembra je biu prvi spominski večer o Gezi Erniši v daumi Štefana Kūzmiča v Pūconcaj, na šteron sta tam bila dovica gospauda Erniše pa njegov sin Aleksander Erniša, šteri je zdaj štrti pūšpek evangeličanske cerkve v Sloveniji. Njega pa dugoletnoga inšpektora dr. Aleksandra Kerčmara je spitavala dr. Klaudija Sedar o pūšpeki Erniši pa ešče o drūgi temaj na večeri. Prvin liki bi se začnilo tau pogučavanje je pūconska fararca Katja Ajdnik predstavila gostom najnovejšo evangeličansko šolsko knigo za vōronavuk, štero je una napisala. Kniga Temelji evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi ma kejpe, štere je namalala nadarjena (tehetséges) študentka z Šalamenec Paris Kozic, štera se vči likovno pedagogiko v Maribori pa je končala srednjo šaulo kak grafična oblikovalka. Paris je namalala v knigi portrete o ništerni znani prekmōrski protestantski osejbnostaj tūdi: zvūn Geze Erniše ešče o Aleksandri Terplani pa Štefani Kūzmiči. Naslovnica (borító) knige je lejpo pofarbana pa je namerno namalena: Paris je pravla, ka predstavlja tisti spomenik, šteri je pri gnešnjoj pūconske pošte pa so ga postavili 1933, na oblejtnico pūconske evangeličanske cerkve. Kaulek toga spomenika na kejpi so lidje, mlajši v zdajšnji gvantaj pa starejši tūdi, v ospredji pa raste žito, ka simbolizejra krajino, kak modro »nebou« naravo, v kauti pa so ešče grlice. Vejndrik lejko povejmo, ka slika kaže nepretrganost med indašnjim pa gnejšnjim časom, kà Prekmōrci itak živejo po svoji šegaj pa veri. V šolskoj knigi se mlajši včijo nej samo o navuki cerkve, liki o zgodovini té vōrospauvedi. Ekstra guči o vlogi (szerep) prekmōrski protestantov. Kniga je sestavljena kak katekizem, v formi pitanj pa odgovorov (369), pauleg toga ma malo enciklopedijo z dodatnimi informacijami.

S knige do se včili učenci 7. pa 8. razreda, liki ranč tak lejko štejo knigo starejši lidje, tisti tūdi, šteri so nej protestanti, liki katoličanci, če želijo več zvedeti o evangeličanstvi. V drūgom deli večera se je pogučavala Klaudija Sedar s Kerčmarom pa mlajšim Ernišov. Pūšpek Aleksander je pripovedo, ka je njegov oča rad meu nogomet pa filme, je gleda na avstrijskoj televiziji stare vesterne pa Jame-

Klaudija Sedar se je pogučavala z inšpektorom evangeličanske cerkve Aleksandrom Kerčmarom pa škofom Aleksandrom Ernišo.

sa Bonda.

Dapa so nej samo o spominaj o Gezi Erniši gučali, kà je Aleksander Erniša omejno gnešnje vlogo evangeličanske cerkve tō. Pitanja, ka kak naprej s cerkvijov, včasik ne njajo spati gospauda pūšpeka, ali nej za toga volo, ka bi nej biu optimističen zavolo tisti žmečav, s šterimi se soočajo (szembesülnek) gnes cerkve. Pitanje je bole tau, ka kama se morajo osredotočit (összpontosítani), ka bi lejko biu njigvi posvejt za lidj? Lejko, ka so

Na programi so predstavili najnovejšo evangeličansko šolsko knigo za vōronavuk. Knigo Temelji evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi je napisala Katja Ajdnik, kejpe pa je namalala študentka Paris Kozic.

pozabili na Boga. Baug je austro v lidaj kak semogaučno bitje, šteroga več ne najdejo v svojom življenji, kà jih telko stvari mauti v pravo veri. Luter, Trubar pa Kūzmič so indasvejta najšli odgovore na svoja pitanja pa so z nūcanjom maternoga gezika prinesli bliže Boga k lidam. Gnes pa cerkev mora najti odgovor na pitanje, ka nūca gnes družba? Tau je smiseu življenja: iskanje tiste praznine, kda se zgibiš pa iskanje ponovno nekšoga vūpanja. Ali što nam dava ešče vūpanje? Gospoud Erniša vōrvle, ka gnes pá cerkev mora prinesiti vūpanje v družbo, v življenje kakšogakoli človeka. Tau vūpanje je dosta felej, lejko je vūpanje v ozdravljenje ali vūpanje starejšoga, ka lejko konča svojo življenje v bližini svoji libleni. Tau je zdaj naloga cerkve 21. stoletja: ponovno radost pa vūpanje, ka z vūpanjom razveseli dūšo človeka.

OD SLOVENIJE ...

Praznovali smo dan priključitve

Primorske k matični domovini

V Sloveniji smo 15. septembra zaznamovali državni praznik, dan priključitve Primorske k matični domovini. Osrednja slovesnost ob 79. obletnici uveljavitve pariške mirovne pogodbe je potekala v Lipici, pripravila pa jo je Občina Sežana. Slavnostna govornica, predsednica republike Nataša Pirc Musar, je spomnila na obdobje fašizma, ko so oblasti poitalijančile slovenske šole ter zapirale kulturna, športna, mladinska in druga društva. Spregovorila je tudi o pesniku Srečku Kosovelu in njegovem pomenu za slovensko narodno zavest. Sežanski župan Andrej Sila pa je poudaril pomembnost zgodovinskih dejstev in kolektivnega spomina ter pozval, naj praznik povezuje. S praznikom zaznamujemo 15. september 1947, ko je začela veljati pariška mirovna pogodba, s katero je velik del Primorske pripadel takratni Jugoslaviji.

Svoboda v vložila predlog za

znižanje marž naftnim trgovcem

Poslanci Svobode so v DZ vložili predlog interventnega zakona za znižanje marž trgovcem z gorivi. Predvideva tudi, da se šest mesecev pri izračunu modelske cene dizla ne bi upoštevala komponenta HVO (biogorivo). Najvišje dovoljene marže bi za dizel določili pri 0,0591 evra, za 95-oktanski bencin pri 0,0607 evra in za kurilno olje pri 0,06 evra za liter.

Vlada Janeza Janše je junija marže za vse tri derivate določila pri 0,1150 evra za liter. Poslanica Svobode Alenka Bratušek je povedala, da bi jih znižali na raven z junija 2022. Po njenem bi bil liter dizla zaradi nižje marže cenejši za šest centov, brez dodatka za biogorivo pa za skupno deset centov.

Bratuškova je omenila tudi možnost znižanja DDV-ja. Pri petodstotnem DDV-ju bi bil po njeni oceni liter dizla cenejši še za 2,80 centa. Poslanec Levice Vladimir Šega pa je ocenil, da je dvig marž nerazumen, saj so podjetja po njegovih besedah lani dosegala rekordne dobičke.

IZ NAŠE KÜNJE:

LÜKOV KRÜJ

SIMONA RITUPER

Pri naši kuči nedelski obed ne pomeni skaus pečenke, sprejzlivanoga mesa pa pečenoga piščanca. Dostakrat si zaželejmo neka preprastoga, domanjoga, ka nas spominja na stare cajte.

Tak je tau nedelo pri nas dišalo po kelovom (ohrov) fözeléki s krumpčami, v šterom se je notri sküjala hrenovka (virslj). Cuj se ponavadi speče šče djaice na okau pa postreže s friškimi krüjom.

Gnes sam krüj pripravila sama. Pa tau nej navadnoga. Gnes je biu na stauli lükov krüj. Tak vam povejm, ka je biu mejki kak puter, pa neje bilau bauksoga od toga, gda smo ga fajm macali notri po safti.

Gda küjamo takšo domanje gesti, skaus mislimo na našo mamu pa na očo. Či glij jiva nega več med nami, pa vseeno znam, ka bi jima te obed biu po žmaji. Najraj sta mela takše preprauste stvari, štere dišijo pa domanjom.

Sestavine

- 650 g gladke bejle mele
- 350 g ostre bejle mele
- 1 kocka friškoga kvasa (42 g)
- 1 žlička cukra
- 2 žlički soli
- 500 ml mlačne vode
- 100 ml mlačnoga mlejka
- 150 ml bejloga olja
- 150 g lüka (2 srejdne velkiva)

Priprava

1. Olüpani lük narejzemo na draubne kocke pa na žuto ocvremo v olji. Te čas, ka pripravlamu testau, naj se hladi, ka ga komaj mlačnoga damo cuj k masi.

2. V vekšo sklejco nasiplemo obej meli. Na pravimo grabo, notri nadrobimo kvas, na kvas damo cukr pa toplo mlejko. Pistimo pokrito 10 minut.

3. Po 10 minutaj damo cuj lük, sau pa vodau. Zamejsimo testau, ka naj grata fajm gladko. Če se zdi pretrdo, dodamo še kakšo žlico vode.

4. Sklejco pokrijemo s künsko coto pa pistimo, ka vzhaja (se giba)nendri eno vöro. Testau more zrasti še bar za idnauk.

5. Vzhajano testao damo na delovno površino, štero rahlo potrausimo z melo. Iz njega čista naraj napravimo enoga ali dva kolača krüja ali štruco.

6. Kolač položimo v plej v šteroga damo paper za peko. Kolač pali pokrijemo s coto pa ga pistimo počivati še kakšnih 30 minut.

7. Pečico segrejemo na 200 °C. Prle kak krüj damo v pečico, lejko na njega z ostrim nožom namalamo kakšo minto. Pečete ga približno 25 do 30 minut, ka dobi lejpo zlato rjavo farbo. Ges ga zadnjih 5 minut ponavadi vzemem iz pleja pa ga samo tak položim na rešetke redlina, ka se speče do konca.

Té krüj ma rejsan fajm žmaj po ocvrejtom lüki, zatau ga lejko ponücate cuj pri raznih fözelékaj, pa tüdi falata domače šunke bi se ga nej brano. Enkrat drügič pa vam še spišem recept za kelov fözelék, k šteromi sam te krüj ponidila pri obödi.

Pa dober tek iz naše v vašo künjo!

Lipä
HOTEL • ÉTTEREM

FELÚJÍTÁS MIATT ÁTMENETILEG ZÁRVA

Megértésüket köszönjük!

ZARADI PRENOVE ZAČASNO ZAPRTO

Hvala za razumevanje!

KDOR IMA CVETLICE RAD / STO MA RAUŽE RAD

SEPTEMBER ČAS ZA RAZMNOŽEVANJE RASTLIN

BESEDILO OLGA VARGA

FOTO: SVETOVNI SPLET

Kdor živi na svojem vrtu ter ima željo in žilico za razmnoževanje, mora o načinu razmnoževanja svojih rastlin razmišljati že kakšno leto ali dve pred popolnim odmrtnjem stare rastline. To se nanaša na grebeničenje in osipavanje starih rastlin. Pomembno je vedeti, katere dele rastlin potrebujemo za vzgojo sadik in poznati način, kako bomo razmnoževanje izvedli.

V domačem vrtu se uporabljajo preprostejše, tradicionalne tehnike razmnoževanja. Z gre-

Sivka je vsestransko uporabna in priljubljena. Razmnožimo jo s potaknjenci.

beničenjem oz. osipavanjem razmnožujemo predvsem rastline, katerih potaknjenci se težko ukoreninijo. Z osipavanjem rastline spodbudimo k izraščanju stranskih poganjkov, ki postopno poženejo tudi korenine. Ukoreninjene mlade rastline izkopljemo in nadalje gojimo, kot npr. rastline iz potaknjencev.

Razmnoževanje hortenzij s potaknjenci je zelo priljubljeno.

Septembra navadno začnemo razmnoževati okrasne rastline. Pri nekaterih ni težav, z drugimi imamo več težav, a smo kljub temu veseli, ko nam uspe na kakršen koli način razmnožiti rastlino, ustvariti mlade rastlinice ali seme, in to deliti s prijatelji ter znanci.

Cvetoče rastline se v naravi najpogosteje razmnožujejo s semeni. To je spolni način raz-

množevanja in posledica kombinacij lastnosti je, da so potomci drugačni kot starši. Seme je živo in kljub našemu nadzoru se lahko zelo spreminja. Rastline so pretežno dvospolne, vsak cvet nosi moške in ženske reprodukativne organe. Pri zorenju cveta se cvetni prah prenese na eno ali več brazd istega cveta (samopraševanje) ali na cvet druge rastline iste vrste

Razmnoževanje lovrikovca

(navzkrižno opraševanje) z žuželkami, ptiči, vodo in vetrom. Na splošno lahko semena z rastlin pobereemo takoj, ko dozori. Do uporabe jih shranimo v suhem, temnem in zračnem prostoru pri 1–5°C.

Razmnoževanje s potaknjenci je zelo priljubljeno. Izbiramo tiste z osvetljenih delov rastline. Balkonsko cvetje, rožmarin, sivka in druge rastline se z lahkoto ukoreninijo.

Sivka je zelo priljubljena sredozemska trajnica, pri nas ena najbolj iskanih okrasnih rastlin. Uporabna je v kozmetiki in kulinariki ter celo kot zdravilna rastlina. Če imamo sivko, ki nam je posebno všeč, in bi želeli imeti več enakih, se bomo lotili priprave potaknjencev. Pri tem je dobro, da upoštevamo nekaj osnovnih pravil. Potikamo v rahel rastni substrat, kjer voda ne bo zastajala, zraven lahko pomešamo nekaj peska. Substrat se ne sme posušiti. Potaknjencev, ki še niso ukoreninjeni, ne gnojimo. Uporabimo na pol dozorele vršičke, dolge od 5 do 7 cm. Idealen mesec je avgust, vendar je glede na letošnjo vročino za potikanje pravi čas zdaj, lahko pa tudi spomladi.

Morda niste vedeli ...

Nabiranje potaknjencev pri sivki v času cvetenja ni najbolj priporočljivo, a se nam lahko zgodi, da jih imamo možnosti dobiti le takrat. Tako razvit potaknjenec bo imel največ možnosti. Odstraniti mu moramo cvetove.

... DO MADŽARSKE

Sprejet zakon o javnosti dosjejev

Državni zbor je s 149 glasovi za, brez glasov proti in 35 vzdržanimi glasovi sprejel predlog zakona o popolni razkritosti tajnih služb komunističnega sistema in o Zgodovinskem arhivu državne varnosti. Predlagatelj je dejal, da je predlog zakona izjemno pomemben tako z vidika skupnega zgodovinskega samospoznanja kot tudi demokratične kulture, cilj predloga pa je zagotoviti možnost spoznavanja preteklosti. Naloga arhiva ne bo le shranjevanje dokumentov, ampak tudi njihova obdelava, digitalizacija, olajšanje dostopnosti za raziskovalce in ustrezno obveščanje javnosti. Z uporabo digitalnih tehnologij bodo zgodovinski viri hitreje in bolj pregledno na voljo širšemu krogu ljudi. Poleg tega bodo posodobili pravila za dostop do podatkov in okrepili pravico posameznikov, da lahko popolnoma spoznajo podatke, ki so zabeleženi o njih. Postopek bo postal preprostejši, razširjene bodo pravice sorodnikov in omogočeno bo, da opazovana oseba spozna identiteto oseb, ki so sodelovale z državno varnostjo pri postopkih. Zakon začne veljati ob 70. obletnici izbruha revolucije leta 1956.

Vlada bo prihodke od zvišanih trošarin namenila za zdravstvo

Vlada bo prihodke od zvišanja trošarine na tobačne izdelke namenila za zdravstvo, so prejšnji torek sporočili na spletni strani kormany.hu. Napisali so, da vsak dan več kot petdeset ljudi umre zaradi bolezni, povezanih s kajenjem, kar v enem letu pomeni od 20 do 25 tisoč življenj. Poudarili so, da so stroški kajenja za zdravstvo približno dvakrat višji od zneska, ki ga prinese trošarina na tobačne izdelke, zato je njeno povečanje upravičeno. Samodejna valorizacija trošarin, ki je predvidena januarja, bo prinesla 90 milijard forintov davčnih prihodkov, ki bodo namenjeni za kritje stroškov zdravljenja bolezni, povezanih s kajenjem.

JUTRI BO V CELOVCU S'MENJ – 7.

SLOVENSKA IŽA SREJDI VEUKOGA VARAŠA

Mohaurovo družbo (Hermagoras Társaság) so v Celovci stvaurili vrnau pred 175 lejtami. Eške gnes pa má ta organizacija svojo založbo, šamparijo in knigarno, mlašeče djasli pa vrtec in ljudsko šaulo, dijački dom pa dva študentskiva doma. Njeni sedež je v Mohaurovoj iži na poštiji Vetrinjsko obmestje, gde najdemo kancelaje drugi slovenski inštitucij tō.

-DM-

S padašom sva dēn začnila na Nauvom trgi, gde sta v ednom šatori dvej založbi (könyvkiadó) – Mohorjeva pa Heyn – držali štiridnevni knižni bazar. Trnok se mi je vidlo, ka so odavali dosta nauvi pa nūcāni slovenski knig tō. Gda pa sem ednoga mladēnca nika slovenski pito, mi je lejpi slovenski valas dau.

Kuča z vnožinov slovenski organizacij

Napauto sem se v Mohaurovo ižo, kama me je padaš nej sprevodo, vej bi pa nej razmo našo slovensko pogučavanje. Gda sem nutstaupo v kučo na tri štauke, sem malo

Delo v Mohaurovoj iži má fundament v kršćanjškaj vōri, tam majo kancelaje ništerne cerkvene, politične, kulturne in šaulske inštiucije Slovincov na Koroškom.

zgübleni biu. Eden sploj prijazen gospaud – s šterim sem se ranč tak slovenski pogučavo – pa mi je pokazo lift. Gda sva se vküper pelala tagor, se mi je nutpokazo: biu je Vincenc Gotthardt, glaven urednik slovenskoga kršćanjškoga tednika Nedelja. Trnok sem se čüdivo, gda mi je ovado, ka so tau najstarejšē druknivanē novine Slovincov v Austriji, štere so letos djenau stau lejt stare. Gda sem ma pripovejdo, ka mi v naši novinaj Porabje dosta pišemo v našoj domanjoj rejči tō, mi je raztomačo, ka na Koroškom – zavolo duge tradicije šaulstva – vsi bralci njini novin vejo knjižno štetī.

V vrnjom štauki sta me že čakala poslovodja Kršćanskekulturnezveze (KKZ) Martin Kuchling pa direktorica Slovenskoga narodopi-

snoga inštituta Urban Jarnik, Martina Piko-Rustia. Martin mi je ovado, ka KKZ dava pomauč slovenskim kulturnim, pesmarskim, gledališkim pa folklornim društvom. Druga, leivosredinska organizacija je prej Slovenska prosvetna zveza (SPZ), dvej inštituciji pa sta gnes ideološki več nej tak ostro laučēni. Največ domanji slovenski društēv dobi pomauč od bejdvej organizacij. Njini končni ciu je

Od 22. juliša sta na Nauvom trgi knižni bazar držali dvej založbi, šterivi sta na stolaj slovenske knige tō meli.

vküpen: gordržati slovenski gezik, kulturo in identiteto na Koroškom.

Kršćanska kulturna zveza má sploj veuki arhiv z nautlinami, vküp so pobrali več kak tresti gezero slovenski pesmi. V svoji omaraj skrb majo na trnok dosta slovenski gledališki tekstov tō, njini prvi slovenski lutkari pa so na Koroškom začnili delati 1974. leta. KKZ drži dosta srečanj za mlašeče pa mladinske zbore, duga lejta pa organizēra srečanja gledališki skupin ranč tak.

Ta zveza je 2010. leta začnila projekt »Slovenska rejč v držini«, s šterim želej mlade Slovence motivérati, aj »žabarijo, marnvajo, punajo ali mornjejo« po domanje. S tejm bi radi dosegili, ka bi slovenska rejč nej samo gezik v šauli, liki gezik v domanji ižaj tō bila. Zavolo toga so med drugim vōdali več cedēnov, na šteraj leko čüjemo pripovejsti v lokalnom guči edne vesnice ali edne krajine.

Vküppobérājo gezikovne pa etnološke kinče

Martina Piko-Rustia mi je kak znanstvena vodja narodopisnoga inštituta povōdala, ka že duga lejta zbérājo slovenska ižina pa ledinska imena na Koroškom, štera so 2010. leta gorprišla na Unescov Register nesnovne kulturne erbe v Austriji. Edna zanimiva ideja je bila, gda so vküppobrana imena 2008. leta nadrukniivali na zemljevid občine Kotmara vēs. Tau se je drugim občinam tak povidlo, ka so prištōlale nape eške za svoje vesnice tō. Sodelavci inštituta so na magnetofon gorvzeli več kak stau vōr guča v koroški slovenski domanji rečaj, štere po dolinaj leko

raztalamo na ziljske, rožanske, podjunske in obirske. Té material želejo zdaj prejkspisati: majo naprejspisane regule, kak se morejo koroški dialekti poenoteno in poenostavleno (prausno) dojspisati. V lanjskom leti so vōdali leksikon domanjoga slovenskoga guča v okaulici varaša Pliberk tō, štera kniga je v istini eden koroško-knjižnoslovensko-nemški slovar z etimološkimi tomačenji.

Skrbijo za najmlajši rod

Moja gostitelica Martina me je sprevodila eške k drugim inštitucijam v Mohaurovoj iži. Tak sem prišo v dvojezični vrtec »Naš otrok«, gde sem srečo vodjo tō. Angela Herk-Kuchling mi je raztomačila, ka tam mlajši leko gučijo tak v slovenskom kak nemškom geziki, zaposlitve pa majo en den v slovenskoj, drugi den v nemškoj rejči. Vzgojiteljice mlajše vpelavajo v bejdvej kulturi avstrijske

2010. leta je Kršćanska kulturna zveza začnila iniciativo »Slovenska rejč v držini«. S plakatami, vinjetami in darilnimi začkami so želejli zbuditi pozitivno čütenje do slovenski domanji rejči.

Koroške, v bejdvej gezikaj se navčijo dosta pesmi in kraužni špil.

Za eden kratek cajt sem leko pokukivo v kancelaje najstarejšē slovenske založbe, v Mohorjevo tō. Gor me je prijō urednik šaulskoga programa Roman Till, šteri mi je pokazō, kak se vrnau spravla z ednim učbenikom za Madžare na Gradiščanskem (v Burgenlandi). Raztomačo mi je, ka té šaulske knige napišejo v Oberwarti, sledik pa je vōdajo v Celovci. Rad je biu, ka je srečo nekajkoga iz Porabja, vej pa že dugo planērapaut v Monošter. V dar mi je dau lejpi kulturni vodnik po Štajerskom pa Koroškom, šteroga je napiso njegvi oča.

Ka sem tū dojspiso, je samo en drauven falat vsega toga, ka so mi pripovej dali v Mohaurovoj iži. Z glavauv, punov informacij, sem slobaud vzeu od Slovincov v Celovci, vej sva se pa s padašom pá napelavala k iskanji zanimivi mejst v okaulici varaša.

(se nadaljuje)

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

MIKI ROŠ

V našem šetanju od inda v gnešnji čas smo nej samo gnauk od kakšnega grada pripovedjali. Tau so indasvejta daleč najvejkše zidine bile. Zatoga volo so je gorpоставlali, ka od takšnega ali ovakšnega neprijatela so se leko obranili. Gda se gnes gleda, nam historija od nji dosta vsega leko pripovejda. Tudi od toga, kak je steri najprva vögledo, kak velki je biu pa tak naprej pa tak tadale. Od toga škemo pripovedjati.

Najvekši, najbolje stari, naj, naj ...

Skur skrak granice s Porabjom više vesi Grad grad stodji. Od njega nej samo ena legenda živé. Prva je ta, ka aj bi najbolje stare zidine grada vitezi templarji gorpоставili. Tau ne more istina biti. Menjši grad od gnešnjoga že po leti 1000 je na tom mesti stau. Templarji v Jeruzalemi 1119 začnejo »živeti«. Že tau nam od toga pripovejda, ka legenda v historiji nikšne korenje nema. Vogrski krali so vnaugim grofom grade

Tak grad v vesi Grad gnes vögleda. V historiji se je dostakrat vöminiu. Leko povejmo, kak je mauda vsikšo leto ovakša, tak je tudi z maudo zidin bilau. Od gotike do renesanse je njegva paut šla, ka bi tam po leti 1700 svojo slejdnjo formo daubo.

prejkdavali. Preveč ji je bilau, ka bi tau vse prajli. Povejmo, ka med njimi sta držini Széchyi pa Batthyány bili. Eden čas je grad tudi klaušter iz Monoštra prejk emo. Depa zakoga volo grad v vesi Grad aj bi »naj« biu? Gnes za najvejši takši kompleks v Sloveniji vala. Grad aj bi 356 sob emo. Tau znamenüje, ka nekak bi leko vsikši den v enoj sobi spau pa leto bi kaulak odišlo. Depa tudi od toga ne moremo za gvüşno gučati. Dugo pa se je tudi grad v vesi Gradi mantrau. Po tom, gda je po drugoj velkoj bojni v njem rusoški špital biu, se je vküper začno sinjavati. Že je tak vögledalo, ka njemi več nikšne pomauči nega. Depa gnes že dosta baukše vögleda. Krajinski park Goričko si je v njem svoj daum najšo.

Steri grad v Sloveniji za najstarejšoga vala? V toj kategoriji se dva najdeta. Malo ovak povejdano, dolgo se je ovak vörvalo, kak gnes za istino vala. V toj pripovejsti se Blejski grad pa grad Brestanica srečata. Prva oba spoznamo, neka trbej znauva poveda-

Grad je tri ali dva štauka emo. Zvekšoga eške gnes je ma. Kak globko fundamenti segajo, so duge zemenice bile napravlene. V enom tali je tudi vauza bila. Nej takšna, kak je gnes poznamo. V nji so lidi tudi na velke mantrali.

ti. Leko je kakšen grad že prav stau, depa, historija samo dokumentom leko zavüpa. Kakšoga trno staroga grada pa sploy več nega. Gda se oprvin od kakšnega grada piše, od njegve starosti leko gučimo. Blejski grad se v dokumentaj oprvin leta 1004 omenja. Grad Brestanica pa leta 895 se oprvin v dokumentaj najde. Tak v tom »bitji« kaulak starosti, grad Brestanica za najbolje staroga v Sloveniji vala. Aj bi valau.

V najstarejši dokumentaj Blejski grad kak castellum Veldes ménje ma. Ménje Bled

Blejski grad 133 mejterov više Blejskoga jezera stodji. Dokumenti nam pripovejdajo, ka leta 1004 je nemški cesar Henrik drugi püšpekiji iz Brixna iz Tirola ga v dar dau. Takše je v tisti časaj navada bila, ka püšpekijam ali klauštrom so v dar grad z cejlo krajino davali.

iz staroslavske rejči blejdi ali svekel vöpri-de. Iz toga tudi nemška rejč veldes za žlato slovenskoj rejči vala. Malo ovak povedano, nemška rejč je iz stare slovenske rejči vöprišla. Püšpeki so na Bledi nin 350 lejt verti bili. Po tom je Bled iz rauke v rauke šau. Grofovge Turni malo, ka leta 1558 baron Herbard Auersperg v njem bi svojo rezidenco daubo.

Baron Auersperg je na velke protestantsko vörvanje podpejro. Zvün toga se je prauti Törkom bojno. Ranč v enom takšnom bitji so ga bujli. Po tom so njemi glavau vkraj vsekli pa po Carigradi (Konstantinápoly) kak trofejo nosili.

Ovak pa so Törki po krajini kaulak Bleda že leta 1475 besneli. Gor do grada so nej mogli pridti. Po Auerspergi je grad Bled na velke nauve pa nauve verte dobivo. Tau so zvekšoga tihinci bili, leta 1744 pa na njem Slovenec Janez Toman vertiva. Grad Bled gnes za veliko turistično atrakcijo vala. Na njem pa kalulak njega Zavod za kulturo Bled za verta vala. Paut do »najbolje staroga« grada v Sloveniji nas do reke Save pripela. Ranč kak grad na Bledi, tudi grad više varaša Brestanica na viskoj skali stodji. Od inda ménje Rajhenburg nosi. Tau pa zavolo držine, ka ga je najduže za svojoga mejla. Slovensko ménje Brestanica je po drejvi brest (szilfa) dobila.

Spod grada Bled so arheologi najbolje stari zlat na Slovenskom najšli. V 3200 lejt starom grobi je tau bilau na gvant mrtvoga človeka gor zašito.

Mi pa nazaj nut v dokumente poglednimo. Točkar smo prajli, ka od grada Rajhenburg gnes Brestanica leta 895 se v dokumtaj leko kaj taprešté. Depa tau več za istino ne vala. Na tau so gorprišli, ka tisti dokument za falsifikat vala. Ja, dokument laža, bi leko prajli. Tak za prvi dokument od toga grada tisti iz leta 1309 vala. Je pa velka istina, ka na brgej više reke Save je že prva eden menjši grad stau. Té je biu v bitji z Vaugri na nikoj djani. Ali zdaj po tom takom grad Bled za najbolje staroga v Sloveniji vala. Leko bi »ja« prajli, depa, aj slejgnjo rejč tisti majo, ka se na historijo bole od nas spoznajo.

SKUPINA ZVEZDICE NA OTROŠKI TRGATVI

ROMANA TRAFELA, VZGOJITELJICA

18. septembra smo se z monoštrsko skupino Zvezdice na povabilo župana občine Hodoš veselo odpravili v Slovenijo. Pridružili smo se tradicionalni otroški trgatvi, ki je potekala na dvorišču etnološke hiše v Krplivniku. Skupaj z učenci iz podružnične šole in malčki iz vrtca Hodoš smo obirali grozdje in spoznavali običaj stiskanja grozdja. Otroci so s seboj prinesli majhna vedra, v katera smo pridno nabirali

grozdje in ga nosili do mlinčka, kjer smo ga zmleli. Mleto grozdje smo potem dali v stiskalnico (prešo) in iztisnili sladek grozdni sok. Otroci so bili pri delu vztrajni in pridni, radovedno so opazovali in spoznavali, kako iz grozdja nastane sok. Po opravljenem delu smo se družili in poskušali sladki grozdni sok. V vrtec smo se vrnili s poučno izkušnjo in spomini na lep dopoldan.

POD SREBRNIM BREJGOM ...

MIKI ROŠ

... se ena reforma za drugo leko čaka. Zaprav, tak vögleđa, ka do nji pride. Nauvi ministri 100 dnevoŕ že na svoji staucaj sedijo. Kak bi vse indašnje trbe-lo vöminiti. Najprva se pri šauli stavimo. Pri tistoj šauli, v steroj se mlajši pisati pa šteti začnejo včiti. Leta 2000 se je zgotovilo, ka so 8 lejt v šaulo ojdli. Eno leto duže se je trbelo včiti. Zdaj je minister za šaule Rončević vödaŕ, kak bi trbelo nazaj na 8 lejt iti. Gvüšno, ka vnaugi so se zglasili, kak na mlajšaj nej trbej vsigdar nauve eksperimente delati. Depa minister pravi, ka tej 8 lejt v šauli bi trno kvalitetni moralo biti. Pa se znauva nisterni zglasijo, aj najprva za tau brigo majo, ka zavolo školnikov de v šaulaj škelo delati. Že dugo se leko vidi, ka školnikov v šaulaj na velke fali. Nej zatoga volo, ka lagve plače bi meli. Problem nindri indri trbej iskati. Leko v tom, kak so inda školnicke trno poštvüvani bili, gnes pa jim vsikši leko nut v zadnjo fuda.

Fudati aj bi nauvi vöter začno, steri bi korupcijo pa organizejrani kriminal naganjo. SKOK so tomi mé-nje dali. Janšovi pojddje nejbole škejo korupcijo na nikoj djasti. Gda od toga gučijo, sami sebe v svoj rep grizejo. Poznano je, ka ranč lidge kaulak premiera s korupcijo velki pajdaške vejo biti. Od toga se je v prejšnji lejtaj rejsan dosta pisalo. Največ kaulak toga, sto je za velke pejnaze komi delo prejk dau. Tisto delo, ka ga Slovenija plača. Od SKOK-a se tak leko povej; kak bi nekaj rad vekši papa od pape biu. Pa se znauva nekaki glasio, kak se sploj nika nede vöminilo. Podje si svojo policijo pa biroviyo vküper postavljajo, ka po tom do leko delali, ka do škeli. Vej pa vrana vrani okau vö ne skopa. Tistomi od organizieranoga kriminala bi leko mafija prajli. Vej se, ka tüdi v Sloveniji se takše godi. Tau zvekšoga tihinci organizejrajo, steri v Sloveniji živejo, venej pa svoje lidi majo. Depa kak aj se organizejrani kriminal dojstavi. Kak, če pa nisterni glavaške ranč s takšnimi lidami za pajdaše valajo. Ja, SKOK de dosta dela emo, če sploj de živeti začno. De dosta dela emo, ka ranč svoje lidi de varvo. Vej smo pa točkar tisto od vranaj prajli.

Prav slobaud vzememo, eške neka od brsanja labde povejmo. Mura iz Sobote je rejsan dobro nauvo sezono začnila, od toga smo že pisali. Kak vse vögleđa, plüča so prazna ostanola. Kuman si odijavajo. Najbole po tom, gda njim je Aluminij doma rit vösprašo. Skur nej za vörvati, depa na konci je 1 prauti 6 bilau. Katastrofa pa sramota, so v novinaj iz Sobote nut napisali. Kak tadale, se v Muri spitavajo. Ja, rej-san, kak tadale?

Srebrni brejg, ne vej kak tadale. Vejmo, že dugo na enom mestu stodji. Vej pa tau, kak se vsikši den leko kaj vömini. Leko, ka tam doj na ravnici skrak Sobote se takšo ma zgoditi. Niške ne vej, vüpanje pa ostane.

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAZ HLADNIK	SNEMALNA KNJIGA, REŽIJSKA KNJIGA	OČESNA ŠARENICA	LUKA IN LETOVIŠČE V ZALIVU POD LABINOM	OŽGANA PLAST NA KOVINI	TULEC, TOK ZA PUŠČICE	NEMŠKI NOGO-METAŠ (MIROSLAV)	SRBSKA MEŠANA SOLATA
					OSTANEK PO IZLOČITVI SIRMINE IZ MLEKA	3						
					PTICA UJEDA SIVE BARVE							
					LOVLJENJE RIB						6	
					REKA SKOZI MÜNCHEN DARILO, POKLON					SLAVKO ADAMLJE JED IZ MLETEGA MESA		
POMOČ: IDE ISAR KLOŠE SFUMATO	DRHAL, SODRGA	PODOBA, LIK	ORGAN SLUHA	DUŠA POČKAJ OBDOBJE TRAJANJA FUNKCIJE			EVROPSKA DRŽAVA KOPNO SREDI VODE					
ZABRISANA SLIKARSKA TEHNIKA Z MEHKIMI PREHODI						9		NINA OSEENAR ŽELEZAR. KRAJ POD JELOVICO			SESTAVINA ČOKOLADE, KAKAO	PETO NAJVEČJE MESTO V TURČIJI
MOČEN VETER OB NEURJU		8					IZDELOVALKA TKANINE PASJE-REJEC			7		
DEL NJIVE MED DVEMA RAZOROMA					VRTNA RASTLINA 13. IN 15. DAN V RIM. KOLEDARJU				PADEC NATEGOVANJE, VLEČENJE			
JOŽE UDVOVIČ	1			DISKO, DISKOKLUB MURSKA SOBOTA			5					
OBOROŽENE SILE DRŽAVE, VOJSKA							NAŠ REŽISER (ŽARKO)					4
STIKALO S TIPKO					2		ALOJI PODOBNA TROPSKA MASNATA RASTLINA					

Končna rešitev:

1	2	3	2	4	3	5	6	7	8	3	9	1	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu TV Slovenija 1 v četrtek, 1. oktobra, ob 14.25. Ponovitev magazina bo na TV Slovenija 2 v ponedeljek, 5. oktobra, ob 18.20.

Kratka vsebina:

- Začela se je obnova Slovenskega doma
 - Nova igra gledališke družine Nindrik indrik
 - Simpozij Avgusta Pavla na Cankovi
- <https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

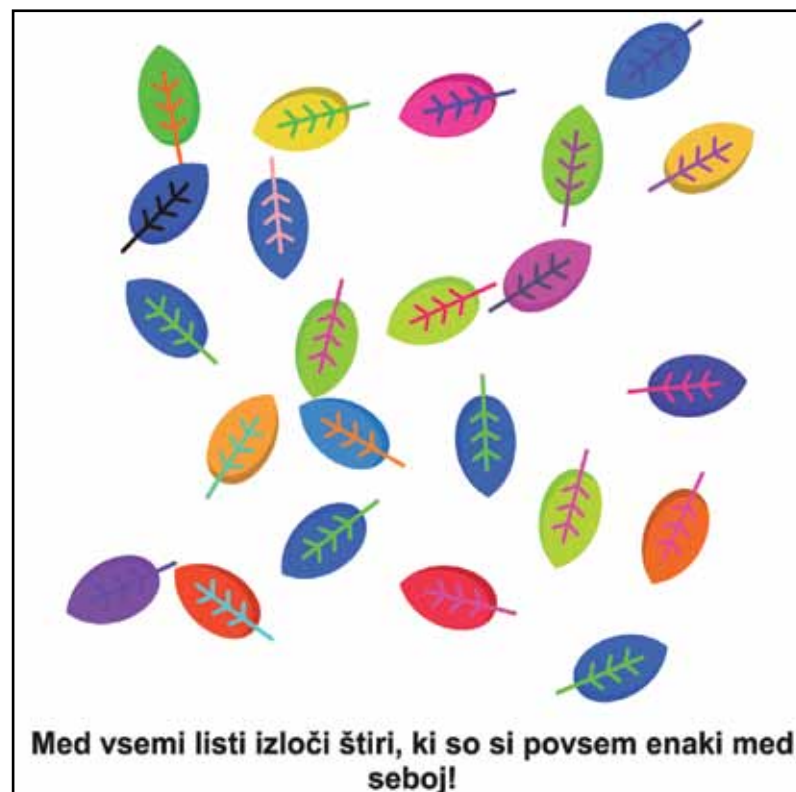
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

			1		7			
			2	6	5			
	5	9		3		7	2	
2			7	4	6			3
7	8	6				4	9	2
	3			2			6	
1		3				2		9
		4	3	8	1	5		
5								4

ODPADLO LISTJE

VABILO

GUČIMO IN PLEŠEMO PO NAŠE

Interaktivna folklorna in kulturna delavnica v znamenju porabskega narečja, glasbe in plesa

Zveza Slovencev na Madžarskem vas vlijudno vabi na delavnico v okviru projekta **GUČIMO**, 36. Dneve evropske kulturne dediščine in 14. Teden kulturne dediščine z naslovom

Gučimo in plešemo po naše

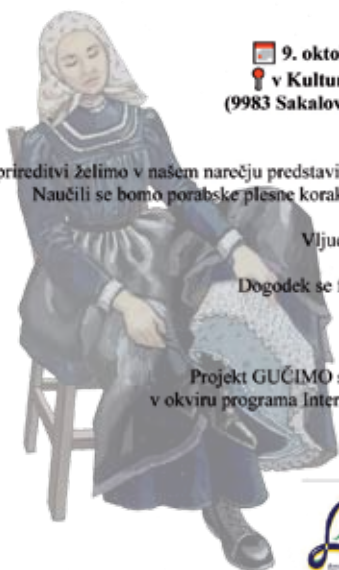
 9. oktobra 2026 ob 18.00
v Kulturni dom Sakalovci
(9983 Sakalovci, Glavna ulica 120)

Na prireditvi želimo v našem narečju predstaviti porabsko plesno kulturo in porabske praznične noše. Naučili se bomo porabske plesne korake skupaj s Folklorno skupino ZSM Sakalovci.

Vljudno vabljeni.

Dogodek se fotografira in snema.

Projekt GUČIMO sofinancira Evropska unija v okviru programa Interreg VI-A Slovenija-Madžarska.

A pályázati felület és további információk az alábbi honlapokon található meg:

Magyarországi Németek Országos Önkormányzata <https://www.khu.hu>
Magyarországi Német Pedagógiai és Művelődési Központ <https://www.khu.hu>

pályázati felület: <https://nop.khu.hu>

Pályázati koordinátor: Magyarországi Német Pedagógiai és Művelődési Központ (UMZ), Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (LÖU)
Cím: 1052 Budapest, Lendvai utca 22.; 1026 Budapest Józsa utca 9.
Telefon: +36 30 217 8823; +36 30 269 5505; +36-1-308-78-67
E-mail: nop@khu.hu
Web-oldal: www.umz.hu

**Nemzetiségi
Pedagógus Tanulmányi
Ösztöndíjprogram
2026/2027**

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPNet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO

Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade
Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev
na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota
in Zveza Slovencev na Madžarskem vas vabita
na predstavitev izsledkov raziskovalnega dela in
otvoritev razstave Ljudje, ki so spreminjali Porabje:

Alojz Dravec

V četrtek, 1. oktobra 2026, ob 15. uri
v kulturnem domu v Slovenski vasi.

Razstava bo na ogled do 18. oktobra 2026.

POKRAJINSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA MURSKA SOBOTA

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Porabske litere

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja razpisujeta nagradni literarni natečaj za pripadnike slovenske narodne skupnosti na Madžarskem Porabske litere 2026.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

- I. kategorija: učenci osnovnih šol,
- II. kategorija: srednješolci in študentje,
- III. kategorija: odrasli.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo pesmi, proza ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neomejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka zgodba, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre. V I. kategoriji (učenci osnovnih šol) lahko prijavitelji pošljejo tudi ilustrirana besedila in stripe, pri čemer je poudarek na besednem delu besedila. Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre. Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali v »domanjoj reči« porabsčini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

- I. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- II. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- III. kategorija: prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v treh natisnjenih izvodih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2026 na naslov: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970 Monošter/Szentgotthárd oz. zvezaslovencev@gmail.com ali porabje@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske litere«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Porabskem koledarju.